

Molnár Péterné: Emlékbeszéd a Nemzetközi Gyertyagyújtási Akció Napján a harctéren
elesett katonáért

Tisztelt Kunszentmiklósiak! Tisztelt Emlékezők!

Szeretettel köszöntöm Önöket, Emlékezőket a Nagy Háború hőseire emlékező napunkon.

Az I. Világháború, a Nagy Háború, a nagy világégés éve az 1914 és 1918 közöttiek. Idén, 2021-ben az 1917-es év 104. éves évfordulója van.

Mementóként áll a Városháza előtt az 1925-ben felállított Hősök szobra, amely emlékeztet bennünket, valamint emlékeztetnek az elsárgult fényképek és a halványuló emlékek.

Ma, az emléknapon rájuk emlékezünk a hősökre, akik harcoltak, akik megharcolták a harcukat, akik fogságba estek, akik hősi halált haltak, akik rokkantan tértek haza, akiknek teljesen megváltozott az életük.

1914. július 28-án megtörtént hadüzenet, 31-én kihirdették *az általános katonai mozgósítást, melyet nagy lelkesedés követett. Egyszerre mozdult meg az egész ország. Csatasorba állt mindenki: a tényleges, a tartalékos, a póttartalékos, a magyar és a más nemzetiségű katona. Felvonulásuk olyan volt, mint egy diadalmenet. A katonadalok szárnyaltak a bevonuló „magyar bakák” ajkáról, ahogyan énekelték a lelkesítő dalokat:*

Beállok rózsám katonának,
vagy huszárnak, vagy bakának,
szüksége van rám a királynak,
a császárnak, a hazának,
vagy

Harminckettes baka vagyok én,
kék parolin mosolyog a blúzom tetején.
Nincs még sarzsim, de holnapra lesz,
galléromra a hadnagy úr csillagokat tesz.
Ferenc Jóska adta ezt a mundért rám.
Nincsen lovam, de víg vagyok mindig ám!
Mert harminckettes baka vagyok én,
recece, gyalog masírozok én.

A haza hívó szavát a kunszentmiklósi apák, fiak, férjek, testvérek, vőlegények is meghallották és bevonultak: A hazáért! Mindhalálig! Istenért! Királyért! Hazáért!

Az ultimátumot követően a támadó hadműveletek első hadszíntere Szerbia volt, ahol szakadatlan harc folyt a hegyhátakért, a magaslatokért és a csúcsok birtoklásáért.

Belgrád közelében bömöltek az ágyúk. Gránátok, srapszelek ezrei csapódtak a vízbe. Ponton részeket katonákkal nyelt el a víz. Aratott a halál. Az előrenyomulás során sokszor a szerb katonaságon kívül a monarchia iránti fanatikus gyűlölettől izzó, felfegyverzett polgári lakossággal is harcolniuk kellett. A hat-hétéves gyerektől a nyolcvan évesig mindenki lőtte a katonáinkat.

1915-ben kezdetét vette az Oroszország elleni támadó hadművelet.

„Valahol a Dnyeszter partján sír a szél,
Orosz földre ráborult a hideg tél.

szólt a magyar honvédek ajkán a katonanóta, amikor a Kárpátok felé tartott velük a szerelvény.

Az Északkeleti -Kárpátok külső vonulatában, Galíciában (Przemisl-ért folyt az embert próbáló küzdelem, 15-20 fokos hidegben, derékig érő hóban, hidegtől dermedten, vakon törtek előre, ahogyan Gyóni Géza írta:

„Mikor a halálgép muzsikál felettünk,
Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
S gyilkos ólomfecskek szanaszét röpködnek.”

A csapatok minden dicséretet kiérdemlő kitartással és győzni akarással küzdöttek. A szakadatlanul harcoló katonák a hidegtől dermedten, vakon törtek előre nem törődve az ellenség tüzével, ahogyan azt Vargha Tamás: Magyar fiú Bibliája című versében megfogalmazta:

„Küzdöttünk harcot, heveset,
És mégis mennyi bajtárs elesett!
Amíg egyet golyó talált,
Hárman haltak lassú halált,
Golyónál gyilkosabb ragály
Sok testbe fúrta be magát,
Az átható nedves hideg
Sokuknak sírját ásta meg,
A fej tűzelt, A láb fagyott”

Legyen példájuk örök, mert az Osztrák-Magyar Monarchia kapujában oroszládként küzdöttek. 1915. március 23-án Przemisl kapitulált. A hőökről elmondható:

„Gyilkos háborúban ontották vérüket,
Jeltelen sírhalom takarja testüket,

Fölöttük dübörögve süvít a szél,
a fű, a fa, a nádszál susogva beszél.
Idegen a zúzmara, másként hull a köd.
a föld is távoli, mi titeket beföd.”

1915-ben a védelmi harcok Doberdónál folytak. Doberdó a magyar Golgota, a remény és a halál temploma, a pergőtűzben szétszakadt testek és lelkek végső nyughelye.

A világtörténelem egyik legvéresebb hadszíntere volt, és maradt 2 és fél éven keresztül.

A hősi küzdelemben kitűntek a magyar honvédek. Az osztrák- magyar hősiesség itt ünnepelte legnagyobb diadalát.

Az Isonzó-védelem éveken át a legalább háromszoros olasz fölényel szemben állt helyt „felülmúlhatatlan nyomorúság és borzalmak” között.

1916-ban Tirolban folytatódott a háború. Katonáink teljesen ismeretlen harctéren, égis nyúló, örök hóval fedett hegyeken, a Dolomitok hegyóriásain és meredek, járhatatlan sziklafalain harcoltak. Lavinaomlás és betegség tizedelte a katonákat. Sem az éhség, sem a fagy nem tántorította el őket a győzelemért folyó szakadatlan harctól. A Zugna Torta sziklatömbjének elfoglalása során sűrű rendet vágott a halál. Egy lépést sem hátrálva több mint 40 ütközetben mutatták meg a bátorságukat. Birtokba vették a legfontosabb hadműveleti célt, a Col Santo tömbjét, mert Anton Wildgars: Mi gyalogosok című versében vallottak tudatával vívták hősi küzdelmüket:

„De mi vagyunk, kiket mindenütt bevetnek.
Mi az arctámadók, mi az átkarolók,
Mindig végveszélyben, mindenkoron résen,
Az ősi férfi-harc küzdelmére készen,
Mi vagyunk csatákat döntő hatalmasok,
Ember ember ellen: mi a gyalogosok”

1917: Az erdélyi és az orosz fronton álltak helyt. Az utolsó harcok a Piave kanyargó folyásánál voltak, ott ontották bőven omló vérüket.

1918. november 3-án megtörtént a fegyverszünet aláírása, mégis november 4-én délután 3 óráig fogságba ejtették a már hazainduló katonákat. Az utolsó fegyverszünet megkötésére november 11-én 11 óra 11 perckor került sor.

A Háborús Emlékhelyeket Gondozók Társasága a Krajczáros Alapítvánnyal minden évben november 11-én 11 óra 11 percre Nemzetközi Gyertyagyújtást szervez az I. és II. világháborúban idegen földben elhunyt katonák emlékére. Kunszentmiklóson már a hatodik alkalommal emlékezünk elesett I és II. világháborús hőseinkre

Az I. világháborúban 15 millióan haltak meg, ebből 531 000 magyar és 342 kunszentmiklósi, nevük olvasható a Hősök szobrán. Valamennyien a Ti, az Önök felmenői.

„Nekünk csak emlékeznünk kell,
mit követel a hála.
Hazáért adták életük,
égjen érettük gyertya,
s az örök mécses lángja.

(Albert Ferenc: A doni hősök emlékére)

Nekünk, utódoknak az a feladatunk, hogy kegyelettel emlékezzünk rájuk. Őrizzük meg őket emlékeinkben és a szívükben! Ismerjük meg hőstetteiket és fogadjuk a nekünk küldött üzeneteket! Befejezésül Bernáth Lajos: Világhimnusz című versének sorait fogadjuk meg:

**„Halljátok meg minden népek,
Kik e földön laktok!
Nem vagytok ti ellenségek,
Ti testvérek vagytok!
Használja hát kiki nyelvét,
Viselje ruháját,
Csak egymásra soha többé
Ne nyissa fel száját!”**

Molnár Péterné